

Zestig jaar Ziekenzorg CM

Een rijk verleden is een plicht voor de toekomst

Ziekenzorg CM viert zijn diamanten verjaardag. Toen in 1945 de verplichte ziekteverzekering voor loontrekkenden werd ingevoerd, verwierven werkende mensen en hun gezin bij ziekte bestaanszekerheid. Een kantelmoment in de uitbouw van onze sociale zekerheid. Toch leefde de zorg binnen CM om het vrije verenigingsleven, waarin de solidariteit met de zieke persoon centraal stond, niet verloren te laten gaan. Op nationaal vlak stond toen de strijd tegen de tuberculose centraal, met oprichting van sanatoria, inzamel- en solidariteitsacties. De ziekenactie was ontstaan, de voorloper van de vereniging 'Ziekenzorg CM' die enkele jaren later officieel boven de doopvont werd gehouden.

Doorheen de jaren is Ziekenzorg CM steeds meer zijn caritatieve wortels ontgroeid. In 1979 wordt Ziekenzorg CM erkend als een volwaardige beweging voor sociaal-cultureel werk. De wensen en verwachtingen van chronisch zieke mensen werden steeds meer de leidraad bij de uitbouw van de werking. Vandaag is Ziekenzorg CM actief in 1.230 buurten in Vlaanderen met een ruim plaatselijk aanbod waarbinnen integratieactiviteiten én bezoeken thuis bij langdurig zieke of zwaar zorgbehoevende personen centraal staan. Ariadne is de verzamelnaam van het aanbod dat zich richt naar jongere chronisch zieke mensen. Het steunt op vier pijlers: informatie, weerbaarheidsvorming, belangenbehartiging (bijvoorbeeld actie '5 na 12' m.b.t. verhoging invaliditeitsuitkeringen) en lotgenotencontact. Als erkende mantelzorgvereniging verenigt en waardeert Ziekenzorg CM mantelzorgers, en er wordt samen ook werk gemaakt van belangenbehartiging (bijvoorbeeld actie gemeentelijke mantelzorgpre-

mie). Bovendien organiseert Ziekenzorg CM jaarlijks, in aangepaste hotels in binnen- en buitenland, een driehonderdtal vakantie-initiatieven voor langdurig zieke personen zodat ook zij kunnen 'Blijven Reizen'.

Ongeveer 30.000 vrijwilligers engageren zich nu om dit aanbod te realiseren. Verenigingswerk - Ziekenzorg CM - is het werk, al zestig jaar, van vele geëngageerde mensenlevens, over generaties heen. Een unieke bijdrage aan de uitbouw van een warme en solidaire samenleving die we met z'n allen zo belangrijk vinden.

Uitdagingen

Samen een verjaardag vieren is het uitgelezen moment om dankbaar achterom te kijken, maar tevens om de noodzakelijke energie op te doen voor de toekomst. Een aantal uitdagingen dient zich immers aan, zowel intern als extern. We plaatsen de belangrijkste op een rij. Zes, hoe kan

De nood aan iets als 'Ziekenzorg' zal in de toekomst alleen maar toenemen.

het ook anders? Vanuit een rijk verenigingsleven zal Ziekenzorg verplicht worden passende antwoorden te vinden op deze uitdagingen om zijn missie en rol te blijven waarmaken.

■ *Stijgende zorgbehoefte, groeiende nood*

Een stijgende zorgbehoefte is inherent verbonden aan vergrijzing. We leven langer, maar de laatste jaren van ons leven zijn we meer aangewezen op zorg. Tegen 2030 zal het aantal +80-jarigen toegenomen zijn met 180%. Een groeiende zorg in combinatie met een dalende mobiliteit maakt de vraag naar ondersteunende handen groot en de kans op vereenzaming erg reëel. Het verstevigen van het sociaal weefsel van deze kwetsbare groep zal in de toekomst heel belangrijk zijn in de uitbouw van een zorgzaam Vlaanderen.

Hoe sterker het sociaal weefsel, hoe gelukkiger mensen zijn, hoe veiliger ze zich voelen en hoe beter gewapend ze zijn om in hun eigen, vertrouwde omgeving te blijven wonen. Vaak de allergrootste wens van mensen zelf, en ook om macrobudgettaire redenen uitermate belangrijk. Het werken aan het sociaal weefsel van onze doelgroep is vandaag de troef én het handelsmerk van Ziekenzorg CM. De nood aan iets als 'Ziekenzorg' zal in de toekomst dan ook alleen maar toenemen. Een enorme uitdaging is het om daar op een hedendaagse wijze aan te beantwoorden.

■ *(Meer) helpende handen*

Gezien de groeiende nood zijn bijkomende handen vanzelfsprekend een noodzaak. Het vinden

en binden van nieuwe vrijwilligers is voor Ziekenzorg CM dan ook uitermate cruciaal. We weten allemaal dat mensen zich vandaag op een andere wijze engageren. Meer afgelijnd, op basis van duidelijke taken en minder onvoorwaardelijk. Ziekenzorg CM zal dan ook uitgedaagd worden een hedendaags vrijwilligersbeleid te voeren – steeds meer op basis van een competentiedenken – opdat ook in de toekomst mensen zich in de vereniging engageren. Met onherroepelijk gevolgen op/voor een aantal organisatievormen. Bovendien rijst de vraag hoe zich te organiseren wanneer de rijke vijver aan (brug)gepensioneerden verdampt als we samen langer beroepsactief zijn. Uit recent onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de bevolking zich het voorbije jaar vrijwillig heeft ingezet voor een zieke, bejaarde of gehandicapte kennis, buur of familielid. We zijn dan ook optimistisch dat we met een hedendaagse aanpak mensen kunnen blijven overtuigen zich in onze vereniging te engageren, vanuit de diepe overtuiging dat van dit vrijwillige engagement iedereen beter wordt.

■ *Verstedelijking*

Het aantal zorgbehoevende en chronisch zieke mensen is in verstedelijkt gebied het grootst, daar kan niemand naast kijken. Maar het sociaal weefsel is daar ook het sterkst verschaald, met veel eenzaamheid tot gevolg. Jammer genoeg heeft het verenigingsleven in het algemeen, maar ook Ziekenzorg CM in het bijzonder, hier het minst te bieden. Tot 90% van alle vrijwilligers die zich in een werking engageren, werden aange-

Precies omwille van de zorg zijn mantelzorgers weinig aanspreekbaar, moeilijk bereikbaar. Het doorbréken van deze paradox is voor Ziekenzorg CM een enorme uitdaging voor de toekomst.

sproken door een andere vrijwilliger. Een krimpend netwerk zorgt bijgevolg voor een neerwaartse spiraal. Het tij keren is niet vanzelfsprekend. Daarom worden in de toekomst krachten best gebundeld in samenwerkingsverbanden en allianties. Ook het inzetten van nieuwe werkvormen dient uitgetoetst. En de vraag hoe we de groeiende multicultuuraliteit een plaats geven in onze werking komt eveneens steeds sterker bovendrijven.

■ *Nog meer 'vakbond' voor chronisch zieke mensen*
Ziekenzorg CM is doorheen de jaren gegroeid van een vereniging die werkte aan de financiële situatie van chronisch zieke mensen tot een vereniging waar de behartiging van hun belangen een steeds meer centrale plaats inneemt. Dit vanuit de uitgesproken verwachting van chronisch zieke mensen zélf en het groeiend besef dat structurele oplossingen noodzakelijk zijn om fundamenteel iets te wijzigen aan hun vaak erbarmelijke situatie. De voorbije decennia heeft Ziekenzorg CM er steeds nadrukkelijker werk van gemaakt om de belangen te behartigen van – vooral – de één op de acht gezinnen in ons land, kampend met financiële problemen omwille van de combinatie 'te laag inkomen – te hoge gezondheidskosten'. Vandaag ontvangen zo'n 150.000 chronisch zieke mensen een invaliditeitsuitkering die onder het bestaanszekerheidsniveau ligt. Op het vlak van uitkeringen heeft België zijn koppositie ingeruild voor een plaats in het Europese middenpeloton. In ons land geven langdurig zieke mensen gemiddeld 155 tot 226 euro per maand uit aan gezondheidskosten. Langdurig ziek zijn leidt hier steeds meer tot armoede. Een welvaartstaat onwaardig en onaan-

vaardbaar voor Ziekenzorg CM. Uitdaging is dan ook om de aanwezige rijkdom in ons land (nog) beter en rechtvaardiger te verdelen. Samen met langdurig zieke mensen en vanuit hún ervaringsdeskundigheid wil Ziekenzorg CM in de toekomst sterker wegen op het (gezondheids)beleid.

■ *Weerbaarheid en empowerment*

Langdurig zieke mensen bepalen steeds meer mee het reilen en zeilen van Ziekenzorg CM, en dat is maar goed ook. Daarnaast is het belangrijk om hun veerkracht op te krikken. Via de Ariadne-werking en een ruim aanbod aan weerbaarheids cursussen wordt al geruime tijd gewerkt aan het ontwikkelen van competenties opdat ze meer greep zouden krijgen op processen die hun eigen leven bepalen. Ziekenzorg CM staat voor de uitdaging verder en sterker te investeren in nieuwe werkvormen en methodieken die langdurig zieken – individueel of in groep – controle doen krijgen over hun levensomstandigheden en hen ondersteunen in het bereiken van eigen doelen, waardoor ze in staat zijn de eigen levenskwaliteit te maximaliseren. De *empowerment* van langdurig zieken moet nog sterker uitgroeien tot richtsnoer van de Ziekenzorg CM-werking.

■ *Mantelzorgers*

Mensen nemen al eeuwenlang de zorg op voor elkaar, voor een zieke of zorgbehoevende medemens. De laatste decennia noemt men dit 'mantelzorg'. De aandacht hiervoor is groeiende in Vlaanderen. Zorg speelt zich immers steeds meer af tussen mensen en minder tussen de muren van ziekenhuizen of andere zorginstellingen. Deze ver-

In ons land geven langdurig zieke mensen gemiddeld 155 tot 226 euro per maand uit aan gezondheidskosten. Langdurig ziek zijn leidt hier steeds meer tot armoede.

maatschappelijking van de zorg brengt het maatschappelijk belang van mantelzorgers steeds nadrukkelijker op het voorplan. Ze zorgen er voor dat wie ziek, zorgbehoevend of gehandicapt is de zorgen krijgt die hij of zij nodig heeft en zo lang mogelijk thuis kan blijven wonen. Vandaag zijn in Vlaanderen bijna 600.000 mantelzorgers actief. Al deze mantelzorg vervangen door betaalde zorg is financieel onmogelijk. Dankzij mantelzorgers blijft de vraag naar residentiële opvang beheersbaar en betaalbaar. Ziekenzorg CM wil als erkende mantelzorgvereniging mantelzorgers ondersteunen en waarderen zodat zij dit engagement volhouden. Uit onderzoek blijkt dat hieraan grote nood is. Precies omwille van de zorg zijn mantelzorgers echter weinig aanspreekbaar, moeilijk bereikbaar. Het doorbréken van deze paradox is voor Ziekenzorg CM een enorme uitdaging voor de toekomst. Ook hier zullen minder traditionele werkvormen worden ontwikkeld om deze noodzakelijke ondersteuning te realiseren.

Verhaal van evolutie en verandering

Zestig jaar Ziekenzorg CM is een verhaal van evolutie en verandering. Ziekenzorg CM is vandaag een van de grootste verenigingen in Vlaanderen waar zieke en gezonde mensen samen verantwoordelijkheid dragen en een dynamische werking uitbouwen. Door middel van beleidsplannen is de voorbije twee decennia systematisch gesleuteld aan het kwaliteitsvol bijstellen van de werking, op basis van nieuwe noden en wensen van chronisch zieke mensen, hun mantelzorgers en vrijwilligers. Dit is gelukt door héél dicht bij de mensen te staan en steeds goed te luisteren naar wat hun echte noden en bekommernissen zijn. Op basis van dit recept zijn we er van overtuigd een passend antwoord te (kunnen) formuleren op de nieuwe uitdagingen, zodat we al hoopvol uitkijken naar een nieuw verjaardagsfeest. Vanuit een gedeeld besef dat de beste verjaardagen deze zijn die nog moeten komen.